

De Fantasten

www.cuttingedge.be, 28 februari 2010

door Bregt Van Wijnendaele

De liefde kan je niet bewijzen. Het is een huizenhoog cliché. Toch weet Robert Musil in *Die Schwärmer* het cliché te vermijden en laat hij een stel wetenschapsfanatici de liefde bekampen met de retorica. Op de grondvesten van een smeelige driehoeksverhouding schreef hij in 1921 een toneeltekst die een kleine eeuw later de geest nog steeds weet uit te dagen. De vrouwonvriendelijke zeitgeist moeten we er dan maar bijnemen.

De Tijd, het gezelschap dat zich bekommert om het teksttheater, voert deze 4 uur aan woordkunst opnieuw op. Regisseur en acteur Lucas Vandervost lijkt wel bezeten door Musils theaterpoëzie. Hij bracht de tekst als lezing in 1991 en werd met de encenering geselecteerd voor Het Theaterfestival in 1994. Weet hij zijn fascinatie voor deze 'onspeelbaar' geachte voorstelling ook over te brengen op het publiek? Ja, maar het kost even tijd. Het is een geluk dat *De Fantasten* deze tijd neemt.

Het eerste deel komt behoorlijk traag op gang. De lange eloquente dialogen komen iets te geoefend over. Souplesse is er wel, maar echte voeling met de vlotte taalspelletjes wordt pas bereikt in het tweede deel. Vanaf dat moment worden we besmet door de bezielde ambitie om elk denkbeeld perfect te verwoorden. Taal speelt in *De Fantasten* dan ook de hoofdrol.

De originele tekst wordt hier doorgedreven opgevoerd door hem met eerbied te vertolken. De tekst is heilig. En dat keert zich soms tegen de voorstelling. Want wie wil in de 21e eeuw vrouwen aan de lippen zien hangen van mannen, die denken het bij het rechte eind te hebben omdat hun taligheid de 'gewone' vrouw overstijgt? Ze proberen vat te krijgen op de situatie, maar tonen zich in de voorstelling enkel labiele weners en afhankelijke zwakkelingen. Een kritische noot kon de – op dit punt – verouderde tekst op een nieuw niveau krijgen.

De jonge garde acteurs sluit aan. En dat doen ze bijna geruisloos. Michael Vergauwen is in vergelijking met de anderen een grotere losbol in zijn spel. Hij brengt met zijn versie van de detective de meest ludieke noot van de avond. Suzanne Grotenhuis brengt de tekst dan weer met diepgang en toont zich daarin een virtuose. Enkel de repetitieve intonatie van Rosa Vandervost, dochter van, gooit roet in het eten. Hoewel haar lichaamstaal getuigt van een verfijnde esthetica, beheerst ze de taal onvoldoende voor dit soort teksttheater.

De Fantasten is opgevoerd in de filosofie van de voorstelling zelf: zolang we het mooi verwoorden, geraken we met alles weg. En 'De fantasten' geraken er ook mee weg! Na 4 uur zijn we nauwelijks verveeld, maar vooral gefascineerd door de rijkdom van de taal in een poging te vatten wat niet te vatten is.

